

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС: Модернізація системи вищої освіти України

*Матеріали VI Міжнародної наукової конференції
“Модернізація системи вищої освіти відповідно
до Програми розвитку освіти в Україні на 2005–2010 роки”,
м. Судак, Автономна Республіка Крим,
20 травня 2006 р.*

*та Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Вища освіта в контексті державної політики України”,
м. Київ, МАУП, 14 грудня 2006 р.*

Київ 2007

ББК 74.58(4УКР)я43
Б79

Відповідальний редактор *В. М. Чирков*
(видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”)

Болонський процес: Модернізація системи вищої освіти
Б79 України: Матеріали VI Міжнар. наук. конф. “Модернізація системи вищої освіти відповідно до Програми розвитку освіти в Україні на 2005–2010 роки”, м. Судак, Автономна Республіка Крим, 20 трав. 2006 р. та Всеукр. наук.-практ. конф. “Вища освіта в контексті державної політики України”, м. Київ, МАУП, 14 груд. 2006 р. — К. : МАУП, 2007. — 328 с.: іл. — Бібліогр. в кінці статей.

ISBN 978-966-608-755-6

У пропонованому збірнику наукових праць висвітлюються проблеми модернізації системи вищої освіти України, трансформації освітньої системи країни в умовах розвитку постіндустріального суспільства. Вища освіта розглядається в контексті державної політики України.

Для науковців, державних службовців, менеджерів освіти, викладачів і студентів, які навчаються за такими напрямками і спеціальностями: державне управління, політологія, менеджмент, маркетинг, педагогіка, міжнародні відносини.

ББК 74.58(4УКР)я43+74.58я43

ISBN 978-966-608-755-6

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2007

Бок С. В. <i>Формирование межкультурной компетенции у студентов при изучении иностранного языка с помощью информационных технологий</i>	169
Сурмяк Ю. Р. <i>Організаційно-правові засади взаємодії органів внутрішніх справ і вищих навчальних закладів у правовиховній роботі</i>	176
Голован М. В., Доброгорська О. І., Кравченко Л. В. <i>Проблема аналізу впливу культурної глобалізації на систему професійної підготовки менеджерів</i>	188
 Розділ II	
ВИЩА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	192
Корсак К. В., Косенко О. І., Ольховська Ж. П. <i>Нові горизонти вищої освіти і науки в Україні ХХІ століття</i>	193
Онищук Л. А. <i>Роль органів державного управління у виробленні стратегії реформування освіти на засадах гуманізму</i>	202
Торосян О. М. <i>Гуманітарна освіта: проблеми і тенденції розвитку</i>	208
Похресник А. К. <i>Сектор вищих навчальних закладів І–ІІ рівнів акредитації — “гордіїв вузол” системи вищої освіти України</i>	215
Ластовченко І. О. <i>Підвищення духовності нації і державна стратегія розвитку освіти в Україні</i>	221
Сацький П. В. <i>Актуальні аспекти комплексного реформування системи вищої освіти України</i>	224
Матюхін В. О., Кобзєва О. В. <i>Визначення стратегії розвитку недержавних вищих навчальних закладів на основі SWOT-аналізу</i>	235
Шилов Ю. О. <i>Проблема виникнення державності в підручниках України</i>	245
Сучкова Е. Д., Сучков А. А. <i>Роль интеллектуальных ресурсов в формировании инновационных стратегий и обеспечении технологической конкурентоспособности</i>	260

ПІДВИЩЕННЯ ДУХОВНОСТІ НАЦІЇ І ДЕРЖАВНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Серед провідних тенденцій в освітній сфері України — активізація уваги найвищих політиків і адміністраторів до тих проблем, які безпосередньо чи посередковано стосуються понять “якість” і “духовність”. Розглянемо це питання із загально-філософських позицій з урахуванням того, що останнім часом все більш актуальним стає факт перебування освітньої системи України в європейському полі впливу, відтак, необхідно послідовно розглядати також відповідність освітньої політики і навчальної практики тому, що так узагальнюється словосполученням “європейські стандарти”.

З точки зору сучасних європейців, у системі освіти не повинно існувати розриву чи суперечності між “якістю” і “духовністю”. Вся орієнтація навчально-виховного процесу і зовнішніх інформаційних впливів має скеровуватися на формування у молоді кращих європейсько-цивілізаційних норм і цінностей. Варто підкреслити — найвищою індивідуальною цінністю для абсолютної більшості сучасних громадян держав Західної Європи є зовсім не гроші чи інші матеріальні свідчення достатку, що характерно для мешканців Америки, а так звана “якість життя” (Quality of Life). У це поняття вкладається і достатній рівень життя і соціального захисту, і безпека повсякденної діяльності, і захищеність від негараздів, і приязні стосунки між людьми, і автономія разом з високою громадянською відповідальністю.

Відтак, як свідчать освітні документи стратегічного плану Ради Європи, Європейського Союзу, інших континентальних організацій, найвищою вимогою до діяльності систем освіти на зламі сторіч визнано формування “духовності” як високої європейської цивілізованості й орієнтації на спільне забезпечення

бажаної якості життя. В Європі поняття “дух”, від якого походить “духовність”, утвердилося за часів романтики та іdealізму як полярність до “природи (матеріальності)”. Тому на Заході немає притаманного Україні чи Росії майже повного ототожнення “духовності” з “релігійністю”, а “високої духовності” — з “фанатичною і безкорисливою релігійністю”.

Термін “духовний” знайдемо не в кожному великому тлумачному словнику чи енциклопедії (так, він відсутній в російському “Словнику гуманітарія” [2], а також в енциклопедії “Людина” [1]). Лише в одному російському словнику (автор — К. М. Хорунженко) міститься таке означення поняття “духовність”, яке відповідає саме “західним”, а не “східним” стандартам: “ДУХОВНІСТЬ — термін, що вживається в гуманітарних сферах знання. Д. — найважливіший фактор розвитку цивілізації, відкриття нових форм суспільного життя, які відповідають умовам існування, що змінилися; переважання в людині духовних, моральних, інтелектуальних якостей (цінностей) над матеріальними запитами. Складається зазвичай унаслідок впливу матеріальної і духовної культури” [4, 140].

Відтак, на теренах України і Росії існує фактор множинності значення слова “духовність”, а також розбіжність між тим значенням цього поняття, яке використовують західноєвропейці, і тим, що останнім часом частково визначає політику українських освітніх експериментів, які полягають у застосуванні предметів на кшталт “Християнська мораль і етика”. В Україні питання введення у вищу освіту релігійно наповнених дисциплін під гаслом “ліквідації духовного вакууму” не стоїть так гостро і актуально, як в Російській Федерації. Сподіватимемося, що подальше зближення з Європою в рамках Болонського та інших інтеграційних процесів стане потужним фактором впливу на модернізацію змісту і середньої, і вищої освіти.

Діючи “по-європейськи”, слід розмежовувати світське і духовне, не перетворювати школи у філії всіх сакральних споруд в регіоні розташування навчального закладу, адже у цьому разі в їх стінах станеться розподіл учнів на групи і неминуче розпочнуться сутички між прихильниками різних релігійних поглядів. Державна чи інша визнана школа має давати високоякісну світську освіту. А тим, хто одночасно бажає отримувати і релігійне навчання, європейські країни, наприклад, пропонують окремі лінії чи профілі, а деякі з них — як Франція — великий спе-

ціалізований освітній сектор, що складається з багатьох закладів різного рівня.

Інша важлива тема у потоці розвитку “духовності” — вибір засад виховання і соціумізації молоді. Українська ментальність і успадкована від дідів-прадідів культура — культура природно вихованих, урівноважених і толерантних людей. Переважна більшість українців, які виховані за рідними принципами, не сприймає як обов’язкові нормативи ні заклики до “вільного ринку”, ні так звані “ліберальні” принципи.

Головна причина цього відторгнення вбачається не стільки в особливостях народних цінностей та етичних норм, скільки в тому, що ліберально-капіталістичні принципи пропонують нам американські ідеологи і королі засобів масової інформації, підтримані їхніми російськими прихильниками. Більшість українців не бажають бачити в них взірець духовності, навпаки, вони вважають це прикладами бездуховності, намагаючись через освіту та інші впливи зменшити духовно-деструктивний вплив голлівудських фільмів і російських “бандитських” телесеріалів. На жаль, Україна поки що не позбавилася різноманітних зарубіжних впливів, частина з яких не може вважатися корисною для підвищення духовності нації.

Сподіваємося, що не будуть цілковито відхилені плани 2005 р. так званого “помаранчевого” уряду у сфері духовності. Нагадаємо: вони передбачали, що “формування єдиної, сучасної нації ґрунтуватиметься на утвердженні принципів духовності, розвитку та збереження культурної спадщини, створення нового привабливого іміджу України” [2, 8].

Література

1. Волков Ю. Г., Поликарпов В. С. Человек: Энцикл. словарь. — М.: Гардарики, 1999. — 520 с.
2. Програма діяльності Кабінету Міністрів України // Уряд. кур’єр. — 2005. — № 26, 11 лют. — С. 6–12.
3. Рамзевич Н. К. Словарь гуманитария / Подг. текста и сост. М. И. Лепихова. — М.: Былина, 1998. — 320 с.
4. Хоруженко К. М. Культурология: Энцикл. словарь. — Ростов н/Д: Феникс, 1997. — 640 с.